

Onderzoek Trynwâlden 2019

In 2019 hebben studenten vanuit het '[Atelier Sociaal Domein](#)' van de Stenden Hogeschool diverse onderzoeken uitgevoerd. In Ryptsjerk, Aldtsjerk, Oentsjerk, Gytsjerk en Munein werd het aanbod op het gebied van 'niet-geïndiceerde zorg en welzijn' onderzocht. Daarnaast werd onderzoek verricht naar Heemstra State in relatie tot wetgeving en de plaats van het dienstencentrum binnen de Trynwâldster gemeenschap. Opdrachtgevers voor het onderzoek waren de gemeente Tytsjerksteradiel en zorgorganisatie Patyna.

Het onderzoeksverslag van de studenten telt 217 bladzijden en bestaat uit 3 deelonderzoeken:

1. Onderzoek naar het 'Voorliggend veld' in de Trynwâlden.
2. Onderzoek naar wetgeving en 'governance' rondom Heemstra State.
3. Onderzoek naar praktische mogelijkheden om Heemstra State op een duurzame en effectieve manier in te richten.

Alle onderzoeken zijn gebundeld in het document [Onderzoek Heemstra State & Trynwâlden 2019](#) dat je op deze website kunt inzien. De onderzoeken vonden plaats binnen de context van het realiseren van een participatie-samenleving die een groter beroep doet op de zelfredzaamheid van burgers en op het ondernemerschap van zorgaanbieders. Onderliggend motief voor het onderzoek is het zoeken naar mogelijkheden om het beroep op geïndiceerde (dure) professionele zorg zo lang mogelijk uit te stellen. Hieronder een samenvatting van deze, voor de Trynwâldster ouderenzorg, belangrijke onderzoeken.

1. Onderzoek naar het 'Voorliggend veld'

Onder 'Voorliggend veld' verstaan de onderzoekers 'al het georganiseerde ondersteunende aanbod gericht op welzijn en gezondheid van burgers dat zonder indicatie toegankelijk is'. Je kunt dus een beroep op dit aanbod doen zonder dat een andere instantie heeft beoordeeld of je er wel recht op hebt en op basis daarvan al dan niet 'een indicatie' afgeeft. Zo'n indicatie is bijvoorbeeld wel nodig voor het ontvangen van zorg in een verpleeghuisomgeving, het ontvangen van thuiszorg of voor noodzakelijk geachte huishoudelijke hulp of vervoer.

Onderzoeksvraag en conclusie

Aan welke zelfredzaamheid ondersteunende voorzieningen binnen het voorliggend veld hebben inwoners van 50 jaar en ouder behoefte? De conclusie is dat de bewoners behoefte hebben aan voorzieningen op het gebied van ontmoeten, bewegen en 'participeren in vrijwilligerswerk'. In het onderzoek zijn alleen mensen meegenomen die zelf actief zijn in het voorliggend veld. Mensen die daarin niet actief zijn waren moeilijk te benaderen. Ook namen er weinig inwoners aan het onderzoek deel.

Aanbeveling

Aanbevolen wordt om vervolgonderzoek te doen en daar meer inwoners bij te betrekken. Er wordt voor gepleit wordt om in een vervolgonderzoek duidelijker onderscheid te maken tussen kwetsbare en minder kwetsbare inwoners. Ook zou moeten worden 'vooruit gekeken' naar factoren die er in de

toekomst aan bij kunnen dragen dat mensen minder zelfredzaam worden. Tot slot zou het in het belang van Heemstra State zijn dat het aanbod van Heemstra State inzichtelijker wordt voor inwoners en overheid.

Over het onderzoek

Het volledige aanbod binnen het 'Voorliggend Veld' wordt per dorp gedetailleerd op een rij gezet. Het onderzoek geeft een uitgebreid beeld van wat er in de dorpen zoal te vinden is. Ook aanbod dat niet via Google of de gemeentegids is op te zoeken is wordt hier teruggevonden (koffie-inloop Sjoerdahiem, activiteiten in dorpshuizen, allerlei al dan commerciële voorzieningen met een duidelijke ontmoetingsfunctie enz.). Op dorpsplattegronden is met gekleurde stippen is aangegeven waar zich welk aanbod bevindt en om welke redenen inwoners een beroep op dit aanbod doen:

Blauw: als 'naar elkaar omkijken' belangrijk is

Groen: als het om de 'gemeenschap/mienskip' gaat

Geel: als er antwoord op vragen wordt gezocht

Oranje: als naar een oplossing voor problemen wordt gezocht

Roze: als men elkaar wil ontmoeten

De positie van Heemstra State in het 'Voorliggend Veld'

Heemstra State neemt volgens de onderzoekers, als centrum van veel gebruikte voorzieningen, in het voorliggende veld een grote en onmisbare positie in. Het is een centrum van veel gebruikte voorzieningen. Ook wordt duidelijk dat het niet zo makkelijk is om een goed evenwicht tussen voorzieningen te bereiken. Welke voorzieningen zijn 'specifiek voor een dorp' en welke voorzieningen zijn 'specifiek voor de streek Trynwâlden'. Afbakening en afstemming is niet makkelijk te realiseren. Voorzieningen zitten elkaar soms in de weg. Meer samenwerking zou dit kunnen voorkomen. Opvallend in het onderzoek is ook dat vooral in Oentsjerk en Aldtsjerk veel wordt georganiseerd en dat in het grootste dorp (Gytsjerk) er naar verhouding minder wordt georganiseerd.

2. Wetgeving en 'governance' rondom Heemstra State

Een tweede onderzoek richt zich op de invloed van wetgeving op de 'governance' van Heemstra State.

Onderzoeksvraag

Onderzocht wordt wat de invloed van nieuwe wetgeving is op taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van 'actoren in het voorliggend veld rondom Heemstra State'. Als hoofdactoren worden genoemd Patyna, Gemeente Tytsjerksteradiel, It Aventoer, KEaRN, de Kerk en 'Dorpsbelang Oentsjerk'. Daarnaast wordt nog een onderscheid gemaakt tussen formele en informele actoren. Als informele actoren gelden o.a. burgers en maatschappelijke organisaties die van het aanbod van Heemstra State gebruik maken.

Het onderzoek

Onderzocht wordt wat de invloed van de actoren is op de beleidsvorming m.b.t. Heemstra State. Interviews met vertegenwoordigers van hoofdactoren schetsen een beeld van 'hoe er door hen naar Heemstra State wordt gekeken'. De invloed die de diverse actoren op het beleid hebben wordt onderscheiden in: meebeslissen, meedoen, meedenken en meeweten. Duidelijk wordt dat veel informele actoren vooral meedenken of meeweten. Ze doen niet echt mee en hebben geen invloed op de besluitvorming.

Wie is probleemeigenaar?

Het onderzoek besteedt aandacht aan het verslechterde imago van Heemstra State. Geconstateerd

wordt dat het 'gezamenlijk belang' dat men bij Heemstra State heeft niet wordt herkend. De onderzoekers stellen dat de actoren onvoldoende zicht hebben op hun rol en op de actuele verhoudingen. Verder zijn er kritische opmerkingen over de communicatie tussen de actoren en wordt er op gewezen dat It Aventoer, als nieuwe eigenaar, niet de enige 'probleemeigenaar' zou moeten worden. Een dergelijke situatie, die de onderzoekers 'ongewenst' noemen, dreigt als actoren geen gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het voortbestaan van dienstencentrum Heemstra State op zich nemen

Conclusie

Door vernieuwde wetgeving (WLZ, WMO, ZvW, Jeugdwet) en de verschuiving van verzorgingsstaat naar participatiesamenleving hebben de formele actoren meer taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden gekregen. Voor de informele actoren geldt dit niet. Wel is de verwachting dat deze informele actoren meer initiatief zullen gaan nemen omdat zij dichter bij de burgers staan.

Aanbevelingen

Als het om invloed op beleid gaat zouden informele actoren 'meer taken kunnen krijgen' wat volgens de onderzoekers goed past bij het geven van 'meer verantwoordelijkheden aan de burger zelf'. Aanbevolen wordt om partijen die dichter bij de burger staan dan de 'formele actoren' (Gemeente en Patyna) meer zeggenschap te geven over plannen rondom Heemstra State. .

3. Hoe wordt 'Heemstra State' duurzaam en effectief

Gemeente Tytsjerksteradiel en zorgorganisatie Patyna vinden het noodzakelijk om dienstencentrum 'Heemstra State' te hervormen en zo voortbestaan mogelijk te maken. Dit omdat decentralisering en veranderde wetgeving voortbestaan op de huidige wijze (2019) in de weg staat.

Onderzoeksvraag

De onderzoekers hebben gezocht naar gebruikte praktijkoplossingen in situaties die vergelijkbaar zijn met 'Heemstra State'. Ander gezegd: wat doet men elders om in een situatie als bij 'Heemstra State' tot een duurzame en effectieve inrichting te komen. Ze keken daarvoor bij het Floreshuis, Greunshiem, Noorderbreedte en MuzeRijk. Verder luisterden zij goed naar de vertegenwoordigers van de 'hoofdactoren'.

Het 'belangrijkste punt' dat de onderzoekers willen maken

Het belangrijkste punt dat de onderzoekers aan de actoren willen meegeven is om 'het belang van bewoners en doelgroep bij elke les of wijziging in acht te houden'. Zij waarschuwen er voor om 'ogenschoonlijk makkelijke financiële besparingen' niet de leidraad voor nieuw beleid te laten zijn.

Adviezen en lessen

De onderzoekers formuleren diverse adviezen en lessen. Deze worden ondergeschikt gemaakt aan een hoofdadvies.

Hoofd-advies

De onderzoekers zetten één advies met stip bovenaan: Maak duidelijk wat precies de doelstelling van Heemstra State is. Maak een omschrijving van wat Heemstra State wil zijn. Dergelijke duidelijkheid blijkt de basis van succes in vergelijkbare situaties. Zonder die duidelijkheid verliezen de hierna volgende adviezen en lessen hun betekenis.

Adviezen

1. Stimuleer gebruikersparticipatie
2. Stel een deskundig bestuur samen waarin alle betrokken organisaties zijn vertegenwoordigd en overleg regelmatig met elkaar.
3. Ga samenwerking aan met andere organisaties in de Trynwâlden en behaal gezamenlijk maatschappelijke welzijnsdoelen.
4. Stel een 'welzijnspas' in.
5. Werf vrijwilligers (waaronder mensen met afstand op de arbeidsmarkt). Deze mensen (werk)ervaring laten opdoen en perspectief bieden.
6. Stel individuele zorgplannen op.
7. Verbeter de promotie en marketing van Heemstra State.

Overige lessen

- a) Verduidelijk taken en bevoegdheden van de betrokken actoren en leg die vast in een ondernemingsplan of organogram
- b) Stel contactpersonen van betrokken belanghebbende partijen aan. Creëer vaste overlegmomenten voor overleg en afstemming van activiteiten en behoeften.
- c) Maak duidelijk wat het aanbod van Heemstra State is en wat de mogelijkheden voor ondernemers en buurtbewoners zijn om ruimte te huren of zelf activiteiten op te starten.
- d) Bedenk een oplossing voor het vervoer naar Heemstra State. Maak daarbij gebruik van vrijwilligers.
- e) Zorg voor kwalitatief goede en goedkope catering. Richt de gemeenschappelijke ruimte opnieuw in zodat die voor meerdere groepen binnen de Trynwâlden aantrekkelijk wordt om te bezoeken.
- f) Presenteer Heemstra State als een maatschappelijk project en niet 'slechts als dienstencentrum'. Het gaat over maatschappelijke doelen, niet alleen over stenen en geld. Maak dit duidelijk aan inwoners van de Trynwâlden en binnen de samenwerking met belanghebbenden. Optimisme, passie en mensgerichtheid zijn belangrijke waarden om aan vast te houden bij het beslissen over de toekomst van Heemstra State.